Anul II. nrul 15. Apare în I. și 15. a fiecărei luni. Budapesta 15 august 1903

Abonamentul:
1 an: ... ... 2 coroane
½ an: ... ... 1 coroană
Un numer: 8 filerĭ
Abonamentul să se trimeată cel puțin pe ½ an.

VOINȚA POPORULUI

Organul partidei socialdemocrate reorganisate din Ungaria.
Foaie pentru poporul muncitor Român.

Redacția și administrația:
Szabad Szó
BUDAPESTA,
VII., István-ut 67
Aici să se adreseze tot felul de scrisori și bani.

Rugare! Rugăm pe acei stimați abonenți ai Voinței Poporului, cărora li s'a împlinit abonamentul, să binevoiască a înoi, căci la cas contrar vom sista trimiterea foei.

Românii și socialismul

D-lui Russu Șirianu!

Aci dăm loc unuĭ articol estras din diarul Adevĕrul din Bucurescĭ de la 14/27. Julie a. c., prin care să vadă stimatul D-nu Russu Șirianu din Arad cum cugetă românii din Bucurescĭ despre noĭ, pe carĭ d-nu Șirianu ne a atacat într'un mod foarte murdar și nerușinat.

Aci dăm loc articoluluĭ:

Românii din Transilvania s'au luptat și se luptă și astăzĭ pentru a-șĭ apăra naționalitatea lor, dar asta nu înseamnă că eĭ trebue să renunțe cu desăvîrșire la interesele lor economice, la lupta în contra claseĭ stăpînitoare de orĭ-ce religie și naționalitate. Din acest punct de vedere, burghezia română și cea ungară, sînt unițĭ a ține sub jugul politic și economic clasa țărănească. Și dovadă e tocmaĭ faptul că popimea, acest prețios aliat al claseĭ stăpînitoare care îșĭ vede amenințată existența în deșteptarea claseĭ muncitoare, a început să scoată de zor evangheliile în speranța de a reîntoarce în întunericul ignoranțeĭ clasa care se luptă pentru a-șĭ scutura jugul apăsăreĭ politice și economice.

Frațiĭ conducătorĭ de dincolo trebue să înțeleagă că clasa țărănească-română de dincolo are aceleașĭ interese economice și politice de apărat cu clasa țărănească-ungară; amîndouă aceste elemente au ridicat steagul lupteĭ în contra claseĭ stăpînitoare română și ungară, și deci intrarea țărănimeĭ române în mișcarea socialistă nu e de cît efectul natural și legitim al deșteptăreĭ claseĭ muncitoare din regatul ungar.

De alt-fel țărănimea română din Transilvania a ajuns azĭ la convingerea înțeleaptă că nu țăranul ungar e dușmanul și apăsătorul eĭ, ci clasa stăpînitoare alcătuită din exploatatoriĭ de tot felul aĭ întregeĭ muncitorimĭ, că țăranul român ca și cel ungar suferă aceeașĭ apăsare.

Nu se poate ca fiind român să te hrăneștĭ numaĭ cu idealurile naționale pe carĭ țĭ le oglindește o burghezie doritoare de a se ridica pe spetele tale, ci trebue să te gîndeștĭ și la nevoile claseĭ căreia aparțiĭ, să te luptĭ și să te uneștĭ cu toțĭ aceia carĭ suferă aceeașĭ apăsare.

Și aceasta o fac româniĭ muncitorĭ din Banat și Oradea-Mare deșteptațĭ de către mișcarea muncitoare-socialistă din Ungaria.

Nu cu scoaterea de evangheliĭ se va împiedica deșteptarea muncitorimeĭ din Ungaria și Transilvania. Se va întruni poate popimea ungară cu popimea română și vor uza de evangheliile lor respective pentru a ține în robie clasa muncitoare, dar totul va fi zadarnic căcĭ: »valul va crește, va crește tot maĭ mare!...«

Așa dar vezĭ stimate D-le Russu Șiriam cum cugetă adevĕrațiĭ românĭ despre noĭ, nu cuget așa de prost ca D-ta, D-ta aĭ scris că noĭ suntem jidovĭ, oare fi veĭ D-ta în stare de a dovedi acest lucru?

Noĭ suntem creștinĭ întocmaĭ ca D-ta, și chiar dacă vom fi și jidovĭ, nicĭ atuncĭ nu ne ar fi rușine, fiind că noĭ luptăm o luptă adevĕrată, noĭ luptăm pentru o idee sfîntă pe care idee, creerul D-tale este prea slab ca să o înțeleagă.

Așa dară ar fi maĭ bine dacă D-ta stimate Domn, să te ocupĭ cu alte lucrurĭ maĭ folositoare poporuluĭ apĕsat român, iar nu a'l ațîța contra noastră, contra acelor carĭ lupt pentru drepturile și dorințele poporuluĭ apĕsat român. De altmintrelea stimate D-le Șirianu, noĭ ne vom întâlni în Șiria la alegerĭ și atuncĭ vom vedea că cine luptă pentru drepturile poporuluĭ apĕsat, noĭ carĭ suntem socialdemocrațĭ sau D-ta!

Voĭ carĭ vĕ numițĭ activiștĭ și naționaliștĭ nu avețĭ altă țintă decât să ținețĭ pe sĕrmaniĭ sătenĭ și maĭ departe în întunecime.

Inainte!

»Treĭ craĭ de la rĕsarit . . . .« am fost, când înainte de asta cu un an am hotărît, că vom lumina poporul român. Il vom trezi din zăpăceala, în care a căzut de chinuri și nĕcazuri.

Organisați-ve în pace!

Și, har Domnuluĭ, bine am fost primițĭ. Am fost ințelesĭ de către poporul român, care ne-a primit cu brațele deschise.

Și căldura aceea, cu care am fost primițĭ, ne-a însuflețit. Cu voie bună am lucrat, ca idealul nostru: socialdemocrația sĕ pĕtrundă în toate colibele românesci.

Frați din Budapesta n'au avut odichnă. Ziua lucrau, ca săsi poată căștiga hrana de toate zilele iar noaptea scriiau epistole, ca să lumineze românimea din țara întreagă, că a sosit socialdemocrația. Și cu inima plină de însuflețire scriiau foaia »Voința Poporului.« care este chemată să ducă cu sine în țara întreagă vestea socialdemocrației. Dar nici în sfînta duminecă nu aveau odichnă oamenii nostri. Sâmbătă noaptea întreagă călătoriau în toate părțiie țerei, ca cu vorba sĕ rĕspândească ideia măreață a socialdemocrației.

Așa a mers un an întreg.

Lupta noastră nu a fost zădarnică. Poporul a cunocut socialdemocrața și s'a strîns sub steagul roșu.

»Voint Poporului« și-a făcut datorința.

Și vĕzând dușmaniĭ noștri, că noi, suntem puternici, din toate părtile ne-au cuprins, ca să ne șteargă de pe fața pămîntului. Dar nu au putut. Vîntul are putere să sucească din rădăcini un lemn, dar o pădure întreagă nu.

Stăm puternici întrun loc și din toate părțile dăm îndĕrĕpt lovitura dușmanului.

Celea scrise în »Voința Poporului« pe mulți i-au înspăimîntat și vor simți aceia puterea glasului nostru și deaici încolo.

Dar nu suntem încă destul de puternici. »Voința Poporului« trebue s'o întărim. Trebue să facem, ca să apară cel puțin odată pe sĕptămână.

Dar ca «Voința Poporuluĭ« să poată apărea odată pe sĕptĕmână, trebuie ca fie-care abonent să ne dee sprijinul sĕu, adică fie care abonent să vadă ca să aducă încă un abonent, și atuncĭ »Voința Poporuluĭ« va apare în fie-care sĕptĕmână.

Așa să se facă.

Atent!

Facem cunoscut fraților noștri abonenți că când foaia noastră „Voința Poporuluĭ„ va aperea în fie-care septemână, toțĭ aceĭ frațĭ abonenți al caror abonament nu va fi espirat să ne trimeată atuncĭ diferența de abonament, cu cât va costa foaia maĭ mult, fiind că partida noastră nu are atâțĭ banĭ ca să trimeată foaia pe jumetate an în fie-care septemână tot pentru o coroană. Suntem sigurĭ că frațiĭ noștri ne vor da sprijinul lor. Sa trăiască Voința Poporului septemânală.

Cloțanii.

Socialdemocrația s'a întărit în țara noastră. Apĕsătorii poporului vĕd, că acum nu mai pot ținea poporul cu vorbe goale. Căci poporul și-a deschis ochii și vede soarele, vede Socialdemocrația. Da, fraților, soarele a rĕsărit.

Nu mai este întunecime, cloțanii, cari pănăacuma au ros roadele poporului, fug în toate părțile și-și caută găurile, ca să poată scăpa de oamenii cari în întunerec nu i-au putut prinde. Dar nu scapă. Oamenii îs sprinteni și prind coada cloțanilor, cari dau din picior și sĕ prind de pămînt, nu mai sĕ scape de vrăjmaș. Dar înzădar. Omul luminat nu lasă bestia din mână, o scoate la lumina soarelui și prinzînd-o de coadă o duce acolo, unde-i locul ei.

Da, așa trebue făcut cu cloțaniĭ, cari fac atâta pagubă.

Soartea cloțanilor așteaptă pe aceia, cari pe vremea aceea, când poporul trăia în întunecime, trăgeau și păgubiau poporul.

Socialdemocrația a adus lumină, la care sĕ vĕd bine cloțanii, cari trebue scoși din gaură. Afară cu ei!

Catastrofa de la Bilek.

15 morțĭ, 50 bolnavĭ (betegĭ.)

La 20 Julie s'a întâmplat că două batalioane din regimentul al 12-lea de Infanterie au plecat la orele 3 după miezul nopțeĭ ca să facă manevre de câmp (gyakorlat). După manevre au trebuit să meargă maĭ departe într'o căldură de 40—42 de grade. Arșița soareluĭ era așa de tare încât unul după altul cădeau sĕrmaniĭ flăcăĭ din rênduri, și D-niĭ ofițerĭ îĭ maĭ sileau să se scoale și să meargă maĭ departe.

Cincĭsprerece oamenĭ au căzut morțĭ de isolație și maĭ mult de 50 sunt foarte grav bolnavĭ (betegĭ.)

Incă înainte de amiază, medicul regimentuluĭ anunță 70 de oamenĭ carĭ numaĭ puteau continua marșul, fiind sleițĭ de puterĭ. Câtiva kilometri înainte de Bilek în Herțegovina avu loc catastrofa.

Oare ce ar trebuie să se întâmple cu o asemenea înstituție care ne prăpădește pruncïĭ nostri, pe carĭ sănătoșĭ și plinĭ de viață niĭ au luat la cătanie? Noĭ o spunem fără frică:

Jos cu cătănia permanentă. nu ne trebuie cătănie permanentă! nicĭ treĭ anĭ, nicĭ duoĭ anĭ de cătănie, fiind-că cătănia nu este pentru apĕrarea patrieĭ, ci din contră pentru a-ne stîrpi, omori pe pruncïĭ noștri. Și dacă se va întâmpla ca vre-un dușman ne va ataca, atuncĭ cu toțiĭ vom merge să luptăm pentru patria noastră.

Așa dară jos cu armata permanentă și în locul ieĭ să vie armata poporală.

Ultimele telegrame carĭ au venit, spun că 22 de înfanteriștĭ au murit, 9 sau înnebunit, și maĭ mult de 50 sunt foarte grav bolnavĭ (betegĭ).

Abonați Voința Poporului!

Ce voesc socialdemocraţii?

— PROGRAM. —

rostit de **Mezőfi Vilmos** la o adunare.

(Urmare.)

Impărţirea porţieĭ.

Ce a făcut partida poporuluiĭ (néppart)? Ce a făcut partida de la 48? Făcut-au aceste partide ceva pentru poporul muncitor? Cine nu ştie că partida care se numeşte partida poporuluĭ, este partida preoţilor care caută ca în această ţară să strângă şi maĭ multă avuţie de cât are acum. Nicĭ această partidă nu a făcut până azĭ nimic pentru poporul apĕsat.

Şi cu inima plină de întristare trebuie să vĕ spun, că partida de la 48, care are aşa mulţĭ apĕrători, nicĭ ia nu a făcut nimic. Nu are inimă ca să scape pe popor din apĕsare. Când este timpul alegerilor, atuncĭ făgăduiese toate bune poporuiuĭ. Işi bat pieptul, că numaĭ ieĭ vor scăpa poporul de apĕsătură. Dar înăuntru în Dietă, ca partidă, zile întregĭ să ceartă pentru steagul galben-negru pe care îl are cătănia, pentru ce nu este o şcoală unde ofiţeriĭ să învețe ungureşte, pentru-ce nu locueşte Regele în ţara ungară? Eu cred că este frumos când cine-va işĭ iubeşte ţara. Dar maĭ întâĭ trebuie să ne facem datoria şi să vedem că poporul să fie fericit, să fie sănătos şi să nu piară de foame, şi când aşa o fi, atuncĭ să vie cu asemenea pretenţiunĭ. Până atuncĭ până când poporul piere de foame, cu miile părăsesc această ţară, se duc la America, fiind-că pe pămîntul unguresc nu maĭ pot exista, până când în Capitala ţĕriĭ vor fi în fiecare iarnă 50—80 de miĭ de oamenĭ fără lucru, pe când din zi în zi sĕ prăpădeşte micul proprietar, micul industriaş, pe când muncitorul de abia are pită, pe când cea maĭ mare parte din popor se hrăneste numaĭ cu mămăligă, cartofi (krumperĭ:) fiind-că banĭ pentru carne nu'ĭ rĕmâne, cu miile se prăpădesc pruncii, sĕ înmulţesc grizetele, şi sărăcia tot maĭ multe victime face încât trebuie să se înmulţească temniţele atuncĭ un adevĕrat opoziţionist, un adevĕrat membru al partiduluĭ poporuluĭ numaĭ cu înbunătăţirea soarteĭ poporuluĭ ar trebui să se ocupe, iar nu cu mofturĭ şi prostiĭ naţionale.

Oare putem noĭ aştepta că partida care se numeşte de la 48, care până azĭ nu a făcut pentru popor nimic, că de acum încolo va face ceva? Zĕu, noĭ nu putem credea, că această partidă care in Dietă are 90—100 de oamenĭ, va face alt-cum, ca până azĭ, adică prostiĭ naţionale.

Partida de la 48 nu maĭ are dreptul de-a fi. Principiile şi vorbele frumoase sunt ale trecutuluĭ, şi nu este Dumnezeu care ar putea să le maĭ învieze.

Ce voieşte socialdemocraţia?

Vĕ spun un secret mare. Vĕ spun că cel d'întâĭ socialdemocrata a fost Isus Christos. Priviţĭ în sfînta scriptură, şi în învĕţătura socialismuluĭ, şi veţi veţi vedea că evangelia vĕ învaţă toate acelea pe care vi-la învaţă şi socialdemocraţia. Şi socialismul te învaţă ca să iubeştĭ pe aproapele tĕu, ca pe tine însuĭ, nu Dumnezeu a făcut, ca să fie avuţĭ şi săracĭ, apĕsaţi şi apĕsătorĭ, dar a făcut ca fie-care om să fie de o potrivă, unul ca altul. Socialdemocraţia zice că numaĭ acela are drept de a trăi care munceşte, fie cu mânele sau cu mintea, dar cel leneş, care nu munceşte, să piară. Isus Christos a zis: Maĭ lesne trece funia corăbieĭ prin urechile aculuĭ, de cât avutul întru împărăţia cerurilor. Ast-fel învaţă şi socialdemocraţia că avuţia adunată prin lenevie, este avuţie nedreaptă, fie care om să fie de o potrivă, şi de o potrivă să traiască toţi după m u n c a l o r.

(Va urma în num rul viitor.)

TRIBUNA POPORULUI.

Lege pentru casurĭ de nenorocire. D-nul Ministru de comerciu Lang Lajos făcut un proiect de lege pentru apĕrarea muncitorilor în cas de nenorocire, şi un exemplar din acest proiect de lege l'a trimis la partida noastră ca să ne dăm opiniunea noastră. Partida noastră a făcut maĭ multe rectificaţiĭ pe cari în şedinţa (adunarea) de la 26 Julie le a citit înaintea comitetuluĭ şi toate aceste rectificaţiĭ s'au găsit bune. Aşa dară şi aci este o dovadă că ceĭ carĭ cârmuesc ţara această vĕd că şi socialdemocraţia este o putere în ţara această, şi are dreptul de a spune ideile ieĭ când se face legĭ pentru popor. Decĭ guvernul este silit a ne întreba şi pe noĭ, când este vorba de muncitorĭ.

O bucată pită neagră. Fratele Petrică Mitra din comuna Csermő ne-a trimis o bucată din pita cea neagră cu care un mare proprietar anume Holländer Samuel hrăneste pe muncitoriĭ sĕĭ carĭ muncesc munca cea grea a pămîntuluĭ. Pita această este aşa de rea în cât nicĭ nu avem îndrăzneală să o dăm cânilor sau miţelor, aşa scriu fraţiĭ din Csermő, este făcută numaĭ din tărîţe murdare pline de putrezeală. Şi cu o asemenea hrană nutresc aceştĭ marĭ Domnĭ şi proprietarĭ pe sĕrmaniĭ nostri muncitorĭ de pămînt. Dar socialdemocraţia va învinge, acest val care merge înainte, tot înainte, nu'l va putea opri nicĭ o putere în lumea această.

Kătania pă douĭ anĭ. Bine ar fi, dacă ar fi numaĭ aşa, adică douĭ anĭ în loc de treĭ, dar stăpânirea zice vĕ dăm douĭ anĭ de cătanie dar pentru aceasta trebuie să recrutăm la asentărĭ cu vre-o o sută de miĭ de cătane maĭ mult, fiind-că dacă cătania o fi numaĭ pe douĭ anĭ atuncĭ ne trebuie maĭ mulţĭ oamenĭ carĭ să jăfuiască ḑiua cu nimica ca nişte trîntorĭ.

Luptătorĭ nouĭ. Statutele (alapszabály) fraţilor din comunele Tulka, Fekete-Bátor şi Kaba au venit înnapoĭ de la D-nu Ministru iscăiite (subserise). Inainte dar fraţilor. Cu puterĭ nouĕ luptaţĭ pentru rĕspîndirea sfintelor ideĭ socialdemocrate. Rĕspîn-

---

I n o i ţ i a b o n a m e n t e l e!

dițĭ foile partideĭ noastre Szabad Szó și Vo-ința Poporuluĭ.

Iĭ strânge cizmele. Ministrul honvezilor a dat o poruncă că rezerviștiĭ carĭ sunt chemațĭ pentru manevre de 35 ḑile să fie numaĭ de cât trimiși acasă, fiind că muncitoriĭ de pămînt, adică săteniĭ au acum lucru cu secerișul bucatelcr.

Un înșelătcr. Frațiĭ din Bél ne fac cunoscut că un sătean anume Popa Petru a fost dat afară din mijlocul fraților socialdemocrați din Bél fiind-că s'a dovedit că este dușmanul muncitorilor. Toțĭ frațiĭ din Bél să nu să maĭ uite la acest om care este nedemn ca să'l numim frate.

Voința Poporuluĭ Român. Acest articol îl am primit de la frațiĭ din Krokna, cu bucurie iĭ dăm loc în coloanele foiĭ noartre:

Onorată Redacțiune.

Vě facem conoscut, că din Budapesta am căpătat o fițuică de foaie sub titlul de »Voința Poporului Român« si încă »gratis« Pentru că Poporul Român aparținětor partidei socialdemocratice sě cunoscă cě voiesce redactorul aceleia foaie, Popa Coreși? — mě folosesc de cântarea bisericei nostre națională:

»Gură au și nu va grăi,
Ochĭ au și nu vor vedea
Urechi au și nu vor auḑi
Că nu este duh în gura lor.« etc.

In acesta apriat sě esplică, că dacă voiesci sě te luminezi? Apoi folosesceți »talentul« care ți la dat Dumnezeu! Și nu te lăsa dus de nas, ca ursul de țigan! Am fost destul timp cu gură, si nu am grăit! Nu mai voim sě ascultăm de glasul celui ce strigă in pustie! Numita foaie cu pricina sě adresează către Protopopĭ, preoți și invěțătorĭ, adeca dênșii sě ne lumineze cu popa Coreși? Dar, de 1903 ani pentru-ce nu ne a luminat? ei acum vine sě ne lumineze și ..încă in dar" Da! da! Cunoscem pastorul și glasul lui — și il vom urma! Vě rog, acestă scrisoare sě o publicați cât mai curênd, pentrucă partida nostră sě șcie: ce sě facă? și sě nu urneze pe cei ce ne servesc in dar! Dênșii nu ne servesc in dar, pentru că le este milă de noi, ci pentru ca sě ne pótă ținea in intunerec și frîu, ca apoi sě ne despóie de tote bunurile nostre, ca si mai nainte de asta cu mii ani.

Cursul piețeĭ din Budapesta.

Grâu pe 1903. Octombrie, 7.38—739. Grâu pe 1903. Aprilie 761—762. Porumb (Cucuruz) pe August 6.10—6.11. Porumb (Cucuruz) pe Septembrie 6.12—613. Porumb (Cucuruz) pe Mai 4.88—4.89. Rapiță 1903. pe August 11—11.10.

— **Scrisori:** întrebări, cereri către partidă sunt de a se adresa: Szabad Szó, Budapesta VII., István-ut 67. Aicea este localul partidei și de aici secretariul dă sfaturi in ori-ce afacere. Banii să se trimeată pe adresa: Szabad Szó, István-ut 67

— **Abonamentele** să se trimeată numai pe următoarea adresa: **Szabad Szó Budapest, István-ut 67.**

ADUNARI.

Adunare în Debrețin. Duminecă la 26 Julie a fo o adunare frumoasă în orașul Debrețin. La această aduna a mers ca predicator fratele Magyar Julian din Budapest care întrerupt de multe orĭ prin strigăte să trăiască, a e plicat măreț le idei ale socialdemocrației. Președinte a fo fratele G. Gábor, notar fratele S. Ferencz. Adunarea s' strecurat în liniste.

Adunare în Kisháza. Duminecă la 27 Julie a fo o adunare foarte frumoasă în Kisháza. Ca predicator l această adunare a fost fratele Auerbach din Budapest care într'o cuvîntare de $1\frac{1}{2}$ oră a esplicat sfintele ideiĭ a socialdemocrațieĭ. Toți frațiĭ din Kisháza s'au aleturat partida noastră. Adunarea a decurs în cea maĭ mare li niște spre lauda și onoarea fraților din Kisháza.

Adunare în Zaránd. Dumineca la 2 August a fo o adunare mare în comuna Zaránd, la această adunare mers ca predicator fratele Auerbach din Budapesta Intr'o cuvîntare de aproape 2 ore fratele Auerbach a espli cat măreţele ideĭ ale socialdemocrațieĭ, pe carĭ ideĭ neîntrerupte strigăte de să trăiască le-au primit frațiĭ din Za ránd. Președinte a fost fratele S. Simeon. Adunarea decurs în cea maĭ mare liniște spre lauda fraților din Zaránd

POSTA POPORULUI.

Cine vrea să capete rěspuns în epistolă acela trimeată și timbru (bilog), căci altcum vom rěspunde numai în posta poporului.

Ni se scrie, că prin unele locuri nesce oameni adună bani pentru înscriere la socialiști. Declarăm că nime n'are drept a aduna bani dela frați. Socialiștii nu se fac pe bani.

Editor și redactor responsabil: Auerbach Gustav.

Tipografia Ștefan Nagel

Budapesta, VII., Vörösmarty-utcza 17.

ANUNȚ.

Pentru anunț nu luăm responsabilitate.

"Muncitorii, lumei uniți-ve!"